NUMMER 86 EEN UITGAVE VAN HET ARCHIEF JEAN DULIEU FEBRUARI 2020

BOUTERBODE

Paulus had in het verleden ook wel eens de neiging z'n winterjas en muts te negeren, zelfs al liep hij daarbij het risico op bestraffende woorden van Oehoeboeroe of Salomo. Maar toen was vooral het verlangen naar de lente de oorzaak. In de ingekleurde krantenstroken die Dulieu in de zestiger jaren aan *Eva* leverde, zijn daar mooie plaatjes van te vinden.

Veldlente is geen boslente

Na een winters bezoek aan vriend Pieter besluit Paulus naar huis terug te keren om de lente niet mis te lopen. 'Het wordt hier anders ook lente,' zei Pieter, terwijl hij Paulus een paraplu gaf tegen de regen. 'Ja, maar dat is een veldlente,' zei Paulus, 'en dat is niet hetzelfde als een boslente. Dank je wel voor de paraplu, Pieter, maar ik geloof niet dat...'
'Jij steekt die paraplu op!' beval Pieter, 'En je houdt je jasje aan. En wil je nou wel es gauw die bontmuts over je oren trekken!'

Een winter van nix!

We hadden ons er zoveel van voorgesteld, de winter van 2020. Maar het werd een winter van nix. In februari kon je af en toe zelfs zonder jas de deur uit...

Aangeboren gratie

We zijn nog geen strook verder, of Paulus loopt al zonder plu, jas en muts gezellig door de regen. Tot hij plots Salomo tegen het lijf loopt. Nog even worden er over en weer grappen gemaakt, maar als duidelijk wordt dat de boskabouter niet van plan is zijn warme spullen weer aan te trekken, verdwijnt Salomo's vrolijkheid als sneeuw voor de zon. Paulus schakelt echter snel en vraagt z'n vriend of hij het winterjasje zelf niet wil aantrekken. 'En die

– LEES VERDER OP PAGINA 3

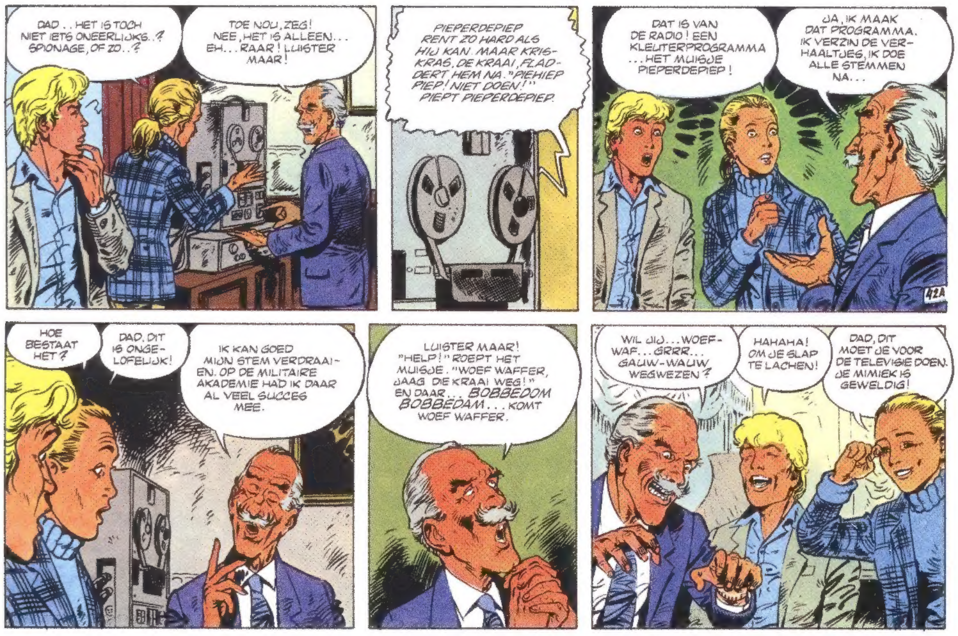

Paulus gaat voetballen

Lezers sturen ons soms verrassende dingen toe. Zo kregen we van Marcel Louis een aantal illustraties uit de voetbalstrip *Op vreemd terrein* van *Roel Dijkstra*...

Het script van dit verhaal is van Andries Brandt en het tekenwerk werd gedaan door Jan Steeman. In 1979 verscheen het in het stripweekblad *Eppo*, waarna het begin jaren tachtig als album werd uitgegeven.

Stemmetjes als bijverdienste

Marcel wees ons in dit verhaal op de voetbalcoach, die naast zijn dagtaak een extra inkomstenbron heeft: in de avonduren spreekt hij thuis kinderhoorspelen in. Hij doet deze klus in z'n eentje en neemt alle stemmen voor z'n rekening.
'Ligt het aan mij of lijkt een van de hoofdpersonen van *Roel Dijkstra* deel 5 wel heel erg op een ons bekend persoon?' vraagt hij zich af, 'Zeker gelet op wat dit personage doet als bijverdienste.'

Doodlopende straat

De schrijver van het verhaal, Andries Brandt, had er vast meer over te vertellen, maar is al tientallen jaren niet meer onder ons.
Jan Steeman overleed begin 2018. Zijn zoon, Lucas, kan zich inderdaad nog wel herinneren dat zijn vader dit verhaal destijds tekende, maar een mogelijke link met Jean Dulieu is daarbij nooit ter sprake gekomen. En dat is jammer, want we hadden er graag het fijne van geweten.

Nu kunnen we de betreffende tekening alleen maar naast de beroemde portretfoto's van fotograaf Dirk de Herder plaatsen, waarna iedereen zijn of haar eigen conclusie mag trekken. Tenzij er nog iemand is die wél over meer informatie beschikt...

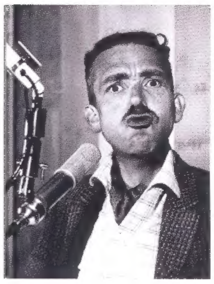

Ode aan de Heuvellaan

En een gemiste kans!

Afgelopen jaar kwamen we via *De Gooi- en Eemlander* op het spoor van het boek *Ode aan de Heuvellaan* en meteen klopte ons hart sneller! Want daar, in Hilversum, stond immers de deftige villa waarin de Vara in 1929 neerstreek en er een studio bouwde. Het was deze studio van waaruit Jean Dulieu in de jaren zestig zijn *Paulus*-hoorspelen de ether in stuurde.

Het dagblad schreef: 'Auteur Inge Jongerman vertelde het verhaal van de muziek, de grootheden, de uitbreidingen, de vele maatschappelijke ontwikkelingen, de vaste bewoners en beroemde bezoekers in tekst en beeld,' maar plaatste er vervolgens een foto bij van Jean Dulieu met de *Paulus*-marionetten uit zijn poppenproject van 1968. 'Uitzending van Jean Dulieu met Paulus de boskabouter,' was het onderschrift. Ja inderdaad, een uitzending, maar wél de verkeerde...
Snel bestelden we een exemplaar, er na deze recensie van uitgaande dat we getrakteerd gingen worden op een hoop interessante studioherinneringen van oud-medewerkers, vooral met betrekking tot de *Paulus*-hoorspelen. Anekdotes over Dulieus werkwijze, over de spanning van een live-programma, over de bijzondere positie van 'de man die alles zelf deed' en veel meer.

Muziek!

Ode aan de Heuvellaan bleek een voor het oog zeer fraaie uitgave, maar inhoudelijk vrijwel geheel gericht op de muziek die negentig jaar lang uit deze studio klonk. Overzichtelijk en gestructureerd en min of meer chronologisch

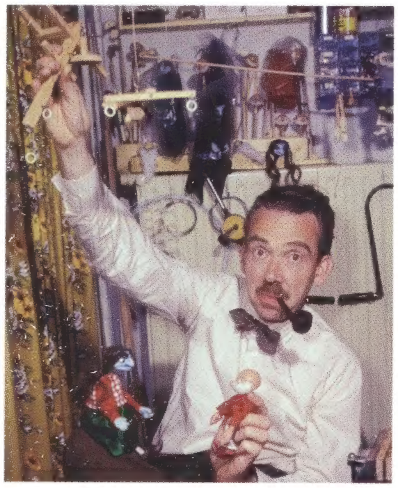

▲ Hoorspelacteurs van de Familie Doorsnee
▲ Jean Dulieu en zijn creatie Paulus de Boskabouter

De beroemdste boskabouter
De creatie Paulus de Boskabouter van Jean Dulieu, die eigenlijk Jan van Oort heette, ontstond in de hongerwinter van 1944. Van Oort was tweede violist bij het Concertgebouworkest en moest gedwongen stoppen in de oorlog, waarna hij zijn creativiteit uitte in het maken van schetsen. Onder de tekeningen zaten ook kabouters, waarvan zijn vrouw er eentje Paulus noemde.
De avonturen van Paulus begonnen in het dagblad *Het Vrije Volk*, maar de VARA maakte van deze Paulus de Boskabouter-serie vanaf 1955 een hoorspel. In het verhaal had de rustige Paulus het altijd aan de stok met de heks Eucalypta. Ook de latere televisieserie was zo populair dat er zelfs Paulusdrop, Pauluspoppen en Pauluspyjama's te koop waren.

Applaus voor de NRU-ensembles
In de jaren vijftig en zestig ruilden de NRU-ensembles de vier studiowanden steeds vaker in voor een zaal met publiek. Dat gebeurde bijvoorbeeld bij de serie Matinee op de Vrije Zaterdag in het Concertgebouw en evenementen als het Holland Festival of het Nationaal Songfestival. In 1947 werd het grootste internationale podiumkunstenfestival van Nederland opgericht: het Holland Festival. Het Groot Omroepkoor (afgekort: GOK) kreeg als een van de eerste NRU-ensembles een uitnodiging. Als enig beroepskoor van Nederland zong het koor regelmatig bij verschillende orkesten buiten Hilversum. In juni 1950 trad het koor op tijdens het Holland Festival en klonk – begeleid door het Residentie Orkest – de *Missa solemnis* van Beethoven.
Dat het talent van het Omroepkoor volgens sommigen te veel binnen de studio's bleef hangen,

verteld. Een ode aan musici, mooi geschreven door een jonge violiste die de radiohoorspelen van *Paulus* niet zal hebben meegemaakt. En dat had gevolgen.
Zo beslaat het hoofdstuk *Populaire hoorspelen* slechts driekwart pagina. Vijf zinnen over *De Familie Doorsnee* en maar liefst zes over *Paulus* onder het kopje *De beroemdste boskabouter*.
In een dergelijke uitgave is het altijd wikken en wegen hoeveel ruimte je aan bepaalde feiten of personen kunt wijden, maar Jean Dulieu komt er wel erg bekaaid af. Bovendien is het beetje informatie in die zes zinnen nul.
Al na twee 'hoorspelzinnen' springt de schrijfster over naar de latere televisieserie en het bestaan van zoiets als Paulusdrop. En ze illustreert dat zoals de krant al aangaf inderdaad met een foto uit de latere televisieserie, die geen enkele binding heeft met de Vara, maar voor de NTS werd gefilmd in een Baarns kasteel.
Kortom, een gemiste kans. En waarom een krant als *De Gooi- en Eemlander* er voor kiest om een recensie van het boek juist met die foto te illustreren, is helemaal een raadsel. Of eigenlijk dramatisch…

– VERVOLG VAN PAGINA 1

Een winter van nix!

bontmuts. En als je er dan die paraplu ook nog bij neemt, dan zal je er uit zien als een echte meneer.'
'Maar… *eh*… heb je dat alles heus niet zelf nodig?' sprak Salomo.
'Nee,' zei Paulus gauw, 'ik draag geen jas meer, want het is lente.'
Glimmend gaat de raaf overstag, terwijl Paulus hem complimenten maakt.
'Och,' sprak Salomo, 'het zijn niet zo zeer de kleren die de raaf maken, maar de manier waarop je ze weet te dragen hè. Zonder mezelf in de hoogte te willen steken, kan ik toch wel zeggen dat ik een aangeboren gratie bezit!'

Paulus gaat op avontuur

Met de ontraadseling van de Brief van Os kwam er afgelopen jaar een einde aan het draakjesverhaal dat al in Bouterbode 72 begon. Aansluitend besteedden we in de dubbeldikke eindejaareditie ruimte aan Paulus' uitgebreide kerstviering, maar nu is het weer tijd voor actie. In deze Bouterbode begint op pagina 4 weer een nieuwe avontuurlijke cyclus, waarbij nog even in het midden wordt gelaten van welke kant het gevaar dreigt. In dit vervolgverhaal uit 1959 valt meteen op hoe dicht Dulieu hier bij de teksten van zijn radiohoorspel is gebleven. Ook het thema zal herkenning oproepen, omdat de auteur het in latere jaren voor andere doeleinden gebruikte. We wensen je veel leesplezier.

POST VOOR PAULUS

Een selectie uit de vele brieven en e-mails die u ons in de afgelopen periode toestuurde. De afzenders kregen de Paulus-boekenlegger toegestuurd.

Prijskaartje

Onlangs was ik op Terschelling om onder andere de voormalige woning van Jean Dulieu eens met eigen ogen te zien. Ik kende zijn schets van de keuterij eind jaren '40 en was benieuwd of de woning nog een beetje herkenbaar was na al die jaren.
Helaas trof ik de woning aan, verscholen achter dichte rijen struiken en bomen. Destijds zal het erf en omgeving er ongetwijfeld heel anders uitgezien hebben. Het Ruighuis heet overigens nu 't Kooihuis en staat te koop! In Hoorn vond ik een affiche met de vraagprijs… oeps… zie bijlage.

Hans Colpa
ASSEN

Te koop

HOORN TERSCHELLING
Kooiweg 1
€ 985.000,-- k.k.

TE KOOP : Prachtig verbouwde en zeer luxueuze woonboerderij in het pittoreske Hoorn. De woonboerderij is top onderhouden en heeft een inpandig gastenverblijf met een woonkamer met bedstee, een separate slaapkamer en een eigen badkamer met toilet douche.

Authentieke en gemoderniseerde boerderij
't Kooihuis ligt aan een doodlopende straat. De boerderij is in 2016 uitgebouwd en voldoet aan alle hedendaagse eisen van comfort met behoud van de authentieke kenmerken. De boerderij heeft verschillende niveaus en is daardoor verrassend (groot) en speels van binnen.

www.makelaardijterschelling.nl

VBO Vereniging van makelaars en taxateurs

PAULUS ZOEKT GEVAAR – door Jean Dulieu

Op een morgen zei Paulus tegen zichzelf: 'Ik weet niet hoe het komt, maar ik verveel me geweldig. Eigenlijk gebeurt er hier nooit eens wat!'
Eerlijk gezegd was dat klinkklare nonsens, want als er ergens veel gebeurt, dan is het wel in het grote bos. Het leven van zo'n boskabouter zit tjokvol avonturen en over afwisseling heeft hij dus heus niet te klagen. Maar ja, hoe gaat dat...
Paulus had lekker geslapen, hij voelde zich fris en uitgerust en tot grote daden in staat. En als er dan niet dadelijk een grote daad voor de hand ligt, wat doe je dan? Mopperen.
Dus mopperde Paulus.
'Ik wil een avontuur meemaken,' mopperde hij. 'Ik heb me nou gewassen en aangekleed en ik heb lekker ontbeten, maar dat is geen avontuur. Ik heb zin om iets heel gevaarlijks te ondernemen, iets waarvan ze later zullen zeggen: "Tjonge jonge, die Paulus, hoe durfde hij!" Ik voel me vandaag een roekeloze, overmoedige boskabouter. Maar het enige wat me te doen staat is aardappeltjes schillen. Bah.'
Zo bromde Paulus nog een poosje in zijn baardje. Maar opeens hield hij op met brommen, pakte een stevige stok en zei: 'Ik ga.'
Meteen stapte Paulus weg. Hij keek krijgshaftig om zich heen, zwaaide met zijn stok en probeerde zich voor te stellen, dat hij een hele troep boze wolven ging verslaan. 'Of beren,' zei Paulus. 'Of draken.'
Er waren echter geen wolven of beren of draken in het grote bos en hoewel Paulus heel oplettend naar de grond tuurde, kon hij ook nergens voetsporen van dergelijke ondieren ontdekken.
'Jammer,' zuchtte hij, 'geen enkel ondier. Ze zijn zeker bang voor me. Misschien hebben ze zich wel verstopt. Als ik nou een hondenneus had, dan kon ik op de reuk afgaan. Al snuffelend.'

Toen ging Paulus voorover op de grond liggen en begon ijverig te snuffelen. Zó ijverig, dat hij een neusvol zand opsnuffelde en een geweldige niesbui kreeg.
'Nee,' zei hij toen hij uitgeniesd was, 'ik heb geen hondenneus. Dat weet ik nu wel zeker. En ik heb ook geen avontuur geroken. Maar misschien ruikt het avontuur mij? Als ik eens ging wandelen? Als ik eens net zo lang ging wandelen tot het avontuur mij heeft geroken? En dan niet in het grote bos, maar op de hei, waar ik goed zichtbaar en goed ruikbaar ben? Vooruit, dat doe ik. Wie weet wat ik dan zal meemaken!'

(WORDT VERVOLGD)

BOUTERBODE 86
REDACTIE Maarten J. de Meulder
POSTADRES Dobbenwal 47 – 9407 AD Assen
MAILADRES info@demeulder.nl

ABONNEMENT – BB86 t/m 90: € 10,00 (of € 9,50 met autom. incasso) op NL97 INGB 0003 9454 95 t.n.v. Uitg. De Meulder, Assen – of via aankoop in de webwinkel van www.demeulder.nl

VORMGEVING Rudy Vrooman, Zaandam
VERANTWOORDING PAULUS-ILLUSTRATIES
© erven Jean Dulieu
TIJDSCHRIFTCODE ISSN 1388-2465